

Ceturtdiena, 2009. gada 26. novembris

ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas augstākā līmeņa sanāksme un nodrošinātība ar pārtiku

P7_TA(2009)0102

Eiropas Parlamenta 2009. gada 26. novembra rezolūcija par ANO Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas augstākā līmeņa sanāksmi un nodrošinātību ar pārtiku

(2010/C 285 E/11)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā EK līguma 33. pantu,
 - ņemot vērā 2007. gada 25. oktobra rezolūciju par barības un pārtikas cenu pieaugumu ⁽¹⁾ un 2008. gada 22. maija rezolūciju par pārtikas cenu celšanos ES un jaunattīstības valstīs ⁽²⁾,
 - ņemot vērā 2007. gada 29. novembra rezolūciju par Āfrikas lauksaimniecības veicināšanu — priekšlikums lauksaimniecības attīstībai un nodrošinātībai ar pārtiku Āfrikā ⁽³⁾,
 - ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Regulu (EK) Nr. 1337/2008, ar ko izveido mehānismu ātrai reaģēšanai uz pārtikas cenu paaugstināšanos jaunattīstības valstīs ⁽⁴⁾,
 - ņemot vērā Parlamenta 2009. gada 13. janvāra rezolūciju par Kopējo lauksaimniecības politiku un vispārējo nodrošinātību ar pārtiku ⁽⁵⁾,
 - ņemot vērā Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (FAO) un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) izplatītās Lauksaimniecības perspektīvas 2008.–2017. gadam,
 - ņemot vērā Lauksaimniecības zinātnes un tehnoloģijas starptautiskā novērtējuma attīstības jomā (IAASTD) ieteikumus,
 - ņemot vērā kopējās lauksaimniecības politikas reformas “veselības pārbaudes” rezultātus,
 - ņemot vērā Parīzes deklarāciju par palīdzības efektivitāti,
 - ņemot vērā secinājumus un deklarāciju, kas pieņemta 2009. gada 16–18. novembrī Romā notikušajā FAO Pasaules augstākā līmeņa sanāksmē par nodrošinātību ar pārtiku,
 - ņemot vērā Reglamenta 110. panta 4. punktu,
- A. tā kā Eiropas Savienība ir galvenā pasaules attīstības un humanitārās palīdzības sniedzēja, un tā kā starptautiskā līmenī jau kopš astoņdesmitajiem gadiem pastāvīgi samazinās lauksaimniecībai paredzētā oficiālās attīstības palīdzības daļa, jo īpaši Eiropas Savienības piešķirtā palīdzība, tai sarūkot no 17 % 1980. gadā līdz 3,8 % 2006. gadā; tā kā paredzams, ka pārtikas pieprasījums pasaulē līdz 2050. gadam divkārsosies un līdz ar to būs nepieciešams palielināt pārtikas ražošanu, turklāt arvien lielāka kļūs šo procesu ietekme uz dabas resursiem;

⁽¹⁾ OV C 263 E, 16.10.2008., 621. lpp.

⁽²⁾ Pieņemtie teksti, P6_TA(2008)0229.

⁽³⁾ OV C 297 E, 20.11.2008., 201. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 354, 31.12.2008., 62. lpp.

⁽⁵⁾ Pieņemtie teksti, P6_TA(2009)0006.

Ceturtdiena, 2009. gada 26. novembris

- B. tā kā 2009. gada augstākā līmeņa sanāksmes par nodrošinātību ar pārtiku noslēguma deklarācijā nav ne pietiekami analizēti iemesli, kādēļ nav izdevies izskaust badu, ne arī izvirzīti konkrēti priekšlikumi, kā uzlabot cīņu ar to; tā kā FAO aprēķini liecina, ka ar EUR 30 miljardu lieliem ieguldījumiem gadā pietiktu, lai pasaules iedzīvotājus (kuru skaits 2050. gadā sasniegs 9 miljardus) nodrošinātu ar pārtiku;
- C. tā kā Eiropas Savienība ir liela pārtikas ražotāja, taču tā ir arī nozīmīgākā lauksaimniecības produkcijas importētāja, un attiecībā uz daudzām lauksaimniecības pamatprecēm tā nespēj nodrošināt pašapgādi; tā kā dzīvnieku barības cenu pieaugums palielina ražošanas izmaksas un tādēļ var samazināties lopkopības produkcijas ražošanas apjoms;
- D. tā kā ļoti lielas preču cenu svārstības var kļūt par aizvien izteiktāku un regulārāku pasaules tirgus iezīmi; tā kā augstākas pārtikas cenas automātiski nenozīmē lielākus lauksaimnieku ienākumus, galvenokārt ņemot vērā lauksaimniecības resursu izmaksu pieauguma ātrumu un arvien lielākās atšķirības starp ražošanas izmaksām un patēriņa cenām;
- E. tā kā pasaules pārtikas krājumi ir kritiski samazinājušies, jo pēc Otrā Pasaules kara krājumu pietika vienam gadam, 2007. gadā — vairs tikai 57 dienām, savukārt 2008. gadā — vien 40 dienām;
- F. tā kā pat ES krājumi ir tā samazinājušies, ka ārkārtas pārtikas programmas rīcībā šobrīd ir mazāk pārtikas izdalīšanai; tā kā šai problēmai un arī pārtikas cenu krīzei ir tiešas un nopietnas sekas, badacietēju skaitam pasaulē 2009. gadā palielinoties līdz vienam miljardam cilvēku (FAO dati) un tas nozīmē, ka katrs sestais pasaules iedzīvotājs nesaņem pietiekamu daudzumu pārtikas un cieš pastāvīgu badu;
- G. tā kā ik gadu no bada un nabadzības mirst vairāk nekā 40 miljoni cilvēku, tostarp ik sešās sekundēs mirst viens bērns; tā kā šāda notikumu attīstība ir izraisījusi dumpjus un politiskus nemierus, vēl vairāk destabilizējot valstis un reģionus visā pasaulē; tā kā 185 valstu pārstāvji Pasaules Pārtikas organizācijas augstākā līmeņa sanāksmē 1996. gadā apņēmas līdz 2015. gadam uz pusi samazināt badacietēju skaitu; tā kā ģimenes saimniecību locekļi, lopkopji un lauku strādnieki ir vairāk nekā puse no pasaules iedzīvotājiem un viņus bads piemeklē pirmām kārtām;
- H. tā kā klimata pārmaiņas būtiski ietekmē lauksaimniecību, piemēram, visnabadzīgākajās valstīs ūdens trūkuma dēļ samazināsies ražība, tādējādi ietekmējot vietējo lauksaimniecisko darbību;
- I. tā kā jaunattīstības valstīs lauksaimniecība nodrošina darbu un iztikas līdzekļus vairāk nekā 70 % strādājošo iedzīvotāju un daudzās Āfrikas valstīs pat vairāk nekā 80 % strādājošo iedzīvotāju, un tādēļ lauku attīstības politikai ir būtiska nozīme, efektīvi cīnoties pret nabadzību un badu; tā kā Pasaules Banka lēš, ka izaugsme lauksaimniecības nozarē divas reizes efektīvāk samazina nabadzību nekā izaugsme citās nozarēs;
- J. tā kā Eiropas Savienība nodrošina vairāk nekā 50 % no visa pasaules attīstības palīdzības apjoma, ieskaitot arī dalībvalstu ieguldījumu; to apliecina pašreizējais ieguldījums, izmantojot EK instrumentus (aptuveni EUR 1,8 miljardi, ko veido EUR 1 miljards, izmantojot jauno mehānismu ātrai reaģēšanai uz pārtikas cenu pieaugumu jaunattīstības valstīs, un pārējie līdzekļi — izmantojot pašlaik pieejamos attīstības un humanitārās palīdzības instrumentus);
- K. tā kā arvien lielāka daļa atmežoto teritoriju un lauksaimniecības resursu tiek izmantoti, lai ražotu dzīvnieku barību, gaļu un biomasu agrodeģvielu ražošanai, kas ir būtiski veicinājis spekulācijas ar lauksaimniecības precēm visā pasaulē;

Ceturtdiena, 2009. gada 26. novembris

1. uzsver, ka no bada un nabadzības cieš jau vairāk nekā 1 miljards cilvēku un ka tas nepieņemami grauj vienas sestās daļas pasaules iedzīvotāju dzīvi; norāda, ka nesenā pārtikas, finanšu un ekonomikas krīze un vēl citi faktori pastiprināja sekas, ko radījuši ilgstoši nepietiekami ieguldījumi nodrošināšanā ar pārtiku, lauksaimniecībā un lauku attīstībā, un ka kopējie pūliņi līdz šim nav bijuši pietiekami, lai sasniegtu Tūkstošgades attīstības mērķus (TAM); norāda uz to, ka jāveic kopīgi pasākumi, lai novērstu šo tendenci un pakāpeniski īstenotu tiesības uz pietiekamu pārtiku, saistot to ar valstu nodrošinātību ar pārtiku;
2. uzsver, ka ikvienam cilvēkam ir tiesības uz pietiekamu, drošu un uzturvielām bagātu pārtiku; aicina izskaust badu pasaulē un norāda, ka patiesai cīņai ar badu būtu nepieciešams izstrādāt visaptverošus politikas virzienus, ar kuriem sekmēt ilgtspējīgas lauksaimniecības un pārtikas ražošanas sistēmas, lai palielinātu jaunattīstības valstu spēju nodrošināt ar pārtiku to iedzīvotājus; aicina valstis īstenot FAO "Brīvprātīgās pamatnostādnes, lai pakāpeniski īstenotu tiesības uz pienācīgu pārtiku saistībā ar valstu nodrošinātību ar pārtiku", un atbalsta tādu pamatnostādņu praktisku piemērošanu, kas ir balstīta uz līdzdalības, pārredzamības un pārskatabildības principiem; atzinīgi vērtē Romas augstākā līmeņa sanāksmē principā pieņemtās saistības, taču pauž vilšanos par konkrētu finansiālu saistību trūkumu un to, ka sanākumi apmeklēja maz G8 grupas valstu augsta līmeņa pārstāvju; šajā sakarā aicina visas dalībvalstis divkāršot savas saistības pirmā Tūkstošgades attīstības mērķa sasniegšanai (līdz 2015. gadam uz pusi samazināt to iedzīvotāju skaitu, kuri cieš badu) un noteikt mērķi izskaust badu un nepietiekamu uzturu pasaulē līdz 2025. gadam vai, ja to neizdodas panākt — līdz citam iespējami drīzam laikam;
3. uzsver kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) nozīmi, jo tā ir līdzeklis, lai nodrošinātu pārtikas ražošanu Eiropas Savienībā; uzskata, ka KLP kopš tās ieviešanas 1962. gadā ir nodrošinājusi ES pilsoņiem pārtikas piegāžu drošību, kā arī lauku vides aizsardzību un uzlabošanu un ES pārtikas ražošanas standartus, kas ir augstākie pasaulē; uzsver, ka Kopienas lauksaimniecībai arī turpmāk ir jāpilda šī loma;
4. uzsver, ka kopš 2007. gada lauksaimniecības preču cenas ievērojami svārstījušās, un ka no 2007. gada vidus līdz 2008. gada vidum cenas strauji pieauga, izraisot arī strauju patēriņa cenu kāpumu; norāda, ka pēc pamatpreču cenu straujā pieauguma tās strauji kritās un kļuva nestabilas; pauž bažas, ka pārtikas cenas atkal var paaugstināties pasaules ekonomikai atveseļojoties, jo daudzas strukturālās problēmas tā arī nav atrisinātas, tostarp ir nepietiekami liels ieguldījumu līmenis un augsts pieprasījums dažos reģionos;
5. ar bažām atzīmē lauksaimniecības resursu pieaugošās izmaksas (piemēram, mēslojuma un sēklu cenu pieaugums), kuru dēļ ir palielinājušies maksājumi, kas visiem lauksaimniekiem netiek kompensēti vienādā mērā (īpaši lopkopības nozarē) un kuru dēļ būtiski samazinājušies iespējamie lauku saimniecību ienākumi no preču un pārtikas cenu palielināšanās, tādējādi mazinot stimulus palielināt ilgtspējīgu lauksaimniecisko ražošanu; pauž bažas par to, ka ievērojamais resursu cenu pieaugums varētu samazināt to izmantošanu un, iespējams, samazināt produkcijas daudzumu, kas padziļinātu pārtikas krīzi Eiropā un pasaulē;
6. uzsver, ka neseno gadu cenu svārstības (gan to straujš pieaugums, gan strauja samazināšanās) īpaši apgrūtinājušas pārtikas nodrošinātības sasniegšanu; uzsver, ka lauksaimnieki pārtrauks ražošanu, ja nesaņems atbilstošu samaksu par saviem ražojumiem; vēlreiz norāda, ka ES lauksaimnieki saražo 17–30 % no pasaules kviešu, piena un liellopu gaļas produkcijas; uzsver, ka turpmākajos gados dzīvotspējīgas ES lauku saimniecības būs ārkārtīgi svarīgas pārtikas nodrošinātībai ES un pasaulē;
7. vērs uzmanību uz ilgtermiņa strukturālajiem iemesliem, kuriem bija būtiska nozīme saistībā ar neseno lauksaimniecības preču cenu pieaugumu, tostarp tam, ka pieprasījums pasaulē arvien pieauga, bet ieguldījumi lauksaimnieciskajā ražošanā pastāvīgi samazinājās; atzīmē, ka no šiem faktoriem tieši enerģijas cenu (bet jo īpaši naftas cenu) pieaugumam bija lielākā ietekme uz pasaules lauksaimniecības ražošanu (palielinot lauksaimniecības ražošanas un pārtikas izplatīšanas izmaksas) un pārtikas krīžu atkārtējos nabadzīgajās valstīs (ietekmējot izmaksas saistībā ar pārtikas preču transportēšanu valstu iekšienē);

Ceturtdiena, 2009. gada 26. novembris

8. atzīmē, ka, lai nodrošinātu ar pārtiku visus pasaules iedzīvotājus, kuru skaits 2050. gadā pārsniegs 9 miljardus, lauksaimniecības produkcijas apjomam līdz tam laikam ir jāpalielinās par 70 %; norāda, ka vairāk nekā 860 miljoni pasaules iedzīvotāju cieš no pastāvīga bada; atzīmē Pasaules Bankas prognozi, ka pārtikas cenu pieaugums un pašreizējā pārtikas un degvielas krīze iegrūdīs dziļākā nabadzībā vēl 130–155 miljonus cilvēku salīdzinājumā ar 2008. gadu;
9. uzskata, ka ES pārtikas nodrošinātības politikas pamatā arī turpmāk vajadzētu būt KLP un ka to vajadzētu turpināt pielāgot ar pārtikas nodrošinātību saistītajām problēmām Eiropā un pasaulē; pauž bažas par tirgus atbalsta pasākumu likvidēšanu un lauksaimnieku atbalsta maksājumu samazināšanu, ņemot vērā ārkārtīgi svārstīgās preču cenas un ar to saistīto lauku saimniecību ienākumu nepastāvību;
10. uzsver starptautiskās sadarbības un solidaritātes nozīmi, kā arī nepieciešamību atteikties no vienpusējiem pasākumiem, kuri neatbilst starptautiskajiem tiesību aktiem un ANO Statūtiem un kuri apdraud nodrošinātību ar pārtiku; aicina slēgt līdzsvarotus tirdzniecības nolīgumus, jo tie ir būtiski svarīgi, risinot problēmas attiecībā uz nodrošinātību ar pārtiku;
11. aicina Komisiju un dalībvalstis gaidāmajās Kopenhāgenas sarunās apspriest arī jautājumus par taisnīgiem finanšu mehānismiem un koncepcijas par to aprūtinājumu sadali, kuri saistās ar pielāgošanos klimata pārmaiņām, īpaši atbalstot klimatam draudzīgu lauksaimniecības praksi kā saskaņotu instrumentu cīņai ar badu, veikt saskaņotus pasākumus, lai apturētu turpmāku augsnes auglības un bioloģiskās daudzveidības mazināšanos, kas ir divas īpaši būtiskas pārtikas ražošanas sistēmu sastāvdaļas, palielināt kopējo efektivitāti un samazināt atkritumu daudzumu pārtikas apritē pasaulē un uzlabot piekļuvi vietējam tirgum;
12. piekrīt FAO uzskatam, ka pieaugošo pārtikas cenu dēļ visvairāk cieš tās valstis, kas pārtiku vairāk importē, un ka daudzas no tām ir pasaules vismazāk attīstītās valstis; vēlreiz uzsver, ka nepietiekamu nodrošinātību ar pārtiku galvenokārt rada nabadzība un atkarība no pārtikas importa; ņem vērā to, ka tikai dažus procentus pasaules pārtikas produkcijas tirgo starptautiskajos tirgos, un nedaudzo eksportētājvalstu īpatsvars šajā tirgū arvien pieaug;
13. pauž bažas par pašreizējo pasaules finanšu krīzi, jo tā var izraisīt lauksaimniecībai pieejamā finansējuma apjoma samazināšanos; aicina Komisiju analizēt finanšu krīzes ietekmi uz lauksaimniecības nozari un apsvērt priekšlikumus nozares stabilitātes nodrošināšanai, ietverot arī pieeju aizdevumiem un kredīta garantijām; uzsver, ka pārtikas krīze ir cieši savstarpēji saistīta ar finanšu krīzi, jo tās laikā centrālo banku īstenotā finanšu palīdzība bankrotu novēršanai var būt palielinājusi spekulatīvos ieguldījumus dažādās precēs; aicina Starptautisko Valūtas fondu un Finanšu stabilitātes forumu novērtēt šo blakusparādību un ņemt to vērā, iesakot vispārējus risinājumus;
14. uzskata, ka KLP ir svarīgs elements, īstenojot politiku ES nodrošinātībai ar pārtiku gan pašlaik, gan pēc 2013. gada; uzskata, ka KLP vajadzētu ieņemt svarīgu vietu attīstības politikas virzienos, jo īpaši ārpolitikā pārtikas nodrošinātības jomā; uzskata, ka funkcionējošas ekosistēmas, auglīga augsne, pastāvīgi ūdens resursi un daudzfunkcionāla lauku ekonomika ir svarīgi elementi, cenšoties panākt ilgtermiņa nodrošinātību ar pārtiku; uzskata, ka KLP ne tikai nodrošina pārtikas ražošanu Eiropas Savienībā, bet var palīdzēt arī apmierināt pieaugošo pieprasījumu pēc pārtikas pasaulē, neizjaucot tirgus līdzsvaru; aicina veikt pasākumus, lai stabilizētu vietējās un reģionālās lauksaimniecības sistēmas, kas balstās uz ilgtspējīgu lauksaimniecības praksi un nodrošina pārtikas stratēģiskās rezerves;
15. uzskata, ka finanšu mehānisms ātrai reaģēšanai uz pārtikas cenu paaugstināšanos jaunattīstības valstīs ir pirmais solis, lai sniegtu palīdzību tiem, kurus vissmagāk skar pārtikas krīze; uzskata, ka Komisijai būtu jāpārbauda, kā tiek tērēta nauda, un jānodrošina tās izmantošana tajās jomās, kurās tā visvairāk vajadzīga, kā arī regulāri jāsniedz ziņojumi Parlamentam;

Ceturtdiena, 2009. gada 26. novembris

16. aicina Komisiju pastiprināt tās pašreizējās programmas, kas paredzētas pārtikas nodrošinātības garantēšanai Eiropā un pasaulē; aicina palielināt finansējumu Nodrošinātības ar pārtiku tematiskajai programmai (2007-2010), kuras pašreizējais budžets ir EUR 925 miljoni visam plānošanas periodam; aicina Komisiju veikt ES politikas virzienu un programmu ietekmes pilnīgu novērtējumu lauksaimniecības, attīstības un tirdzniecības jomās, lai nodrošinātu saskaņotu un ilgtspējīgu politiku pasaules nodrošinātībai ar pārtiku;

17. atkārtoti norāda, ka nodrošinājums ar pārtiku ir dalībvalstu atbildības joma un jebkādi plāni saistībā ar nodrošinājumu ar pārtiku veicamajiem uzdevumiem ir jāizstrādā, jāaskaņo, jāuztur un jāpārvalda dalībvalsts līmenī, kā arī jāveido, apspriežoties ar visām svarīgākajām iesaistītajām pusēm; uzsver, ka nodrošinātībai ar pārtiku vajadzētu būt svarīgākajai prioritātei un ka tās nozīmīgums jāatspoguļo dalībvalstu programmās un budžetos; uzsver labas pārvaldes izšķirošo lomu un to, ka vajadzētu risināt korupcijas problēmu valstu līmenī; uzskata, ka cīņai ar badu vajadzētu balstīties uz pārtikas pašnodrošinājuma tiesību atzīšanu, nosakot tās kā valsts vai reģiona spēju demokrātiski īstenot savus lauksaimniecības un pārtikas politikas virzienus, prioritātes un stratēģijas;

18. uzskata, ka ļoti svarīgi ir turpināt pētniecību ilgtspējīgu lauksaimnieciskās ražošanas sistēmu jomā, uzsver valsts finansētu pētniecības programmu nozīmi, ES tehnoloģiskās platformas lomu videi draudzīgas lauksaimniecības pētniecībā un Septītās pamatprogrammas pētniecības un tehnoloģijas attīstības jomā nozīmi, aicina attiecīgos gadījumos īstenot programmas tehnoloģiju nodošanai jaunattīstības valstīm; aicina FAO dalībvalstu valdības ņemt vērā ierosinājumus, kas sniegti IAASTD, lai mainītu tehnoloģiju lejupējas nodošanas koncepcijas un aizstātu tās ar augšupējām, uz līdzdalību un lauksaimniekiem orientētām novatoriskām koncepcijām;

19. uzskata, ka lauksaimniecības produkcijas apjoma pieaugumu jaunattīstības valstīs nopietni kavē tas, ka sīkzemniekiem nav iespēju saņemt aizdevumus un mikrokredītus, lai veiktu ieguldījumus sēklās, mēslošanas līdzekļos un apūdeņošanas mehānismos; turklāt uzsver aizdevumu garantiju jautājumu, kuras vairākumā gadījumu nav pieejamas; aicina Eiropas Investīciju banku meklēt veidus, kā nodrošināt palīdzības programmas vietējiem pārtikas ražotājiem jaunattīstības valstīs ar aizdevumu garantijām, tādējādi atbalstot piekļuvi kredītiem un mikrokredītiem;

20. nolemj izveidot augsta līmeņa pastāvīgu darba grupu par ES ieguldījumu vispārējās nodrošinātības ar pārtiku īstenošanā, lai vienotos par kopīgiem rīcības virzieniem attiecībā uz svarīgākajiem uzdevumiem, ko ilgtspējīgas lauksaimniecības, zivsaimniecības un lauku attīstības jomā noteikusi Komisija;

21. norāda, ka pasaules pārtikas krīze ir viens no lielākajiem draudiem mieram un drošībai; šajā sakarībā atzinīgi vērtē jaunākos Komisijas centienus izpētīt, kā risināt jautājumu par nodrošinātību ar pārtiku pasaulē; aicina dalībvalstis atbalstīt šādas iniciatīvas valstu un vietējā līmenī;

22. uzsver, ka lauksaimniecības zemju iegāde, ko ārvalstu ieguldītāji veic jo īpaši Āfrikā, nedrīkst negatīvi ietekmēt vietējā līmeņa nodrošinātību ar pārtiku vai veicināt neilgtspējīgu zemes izmantošanu; uzsver, ka šim procesam var būt arī labvēlīgas sekas, jo zemi atkal sāks produktīvi izmantot; aicina FAO un dalībvalstis rīkoties, lai izstrādātu vienotus noteikumus un likumdošanas priekšlikumus, ar kuriem tiktu atzītas ikvienas valsts vietējo iedzīvotāju tiesības kontrolēt lauksaimniecības zemi un citus dabas resursus, kas ir svarīgi nodrošinātībai ar pārtiku;

23. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai.
